

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

БЕЗДІТКО АЛІНА СЕРГІЇВНА

УДК 338.436.33

**Реферат
дипломної магістерської роботи**

**Удосконалення системи управління ефективністю
виробництва озимої пшениці (на матеріалах СФГ «Колос»
Красноградського району Харківської області)**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і
адміністрування»)*

Харків – 2018

Дипломна магістерська робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук,
професор,
**Красноруцький Олексій
Олександрович,**
Харківський національний
технічний університет
сільського господарства імені
Петра Василенка,
завідувач кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

Захист відбудеться 20 грудня 2018 р. на засіданні
екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002,
м. Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Питання вдосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці набула особливої актуальності у зв'язку зі стрімкими темпами розвитку економіки, що супроводжувалося появою нових продуктів та технологій, посиленням конкуренції та зростанням вимог споживачів.

При цьому акцент автора на виробництві саме пшениці обґрунтовується важливістю даної культури в аграрному секторі України. Зернове господарство забезпечує сировину для переробної промисловості, що впливає на стабільне постачання населення хлібом та іншими продовольчими товарами. Варто зазначити, що виробництво, переробка і експорт зерна пшениці в Україні дає значні надходження до державного бюджету, забезпечує працевлаштування населення та має невикористаний потенціал підвищення своєї ефективності.

Над дослідженням, присвячених проблемам підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції в цілому та пшениці зокрема працювали такі відомі вчені-економісти, як В.Г. Андрійчук, В.М. Жук, А.П. Зоря, В.А. Колодійчук, М.Т. Лобас, Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблук, О.В. Олійник, О.В. Шубравська та інші.

Навіть при значній кількості наукових праць, ряд питань залишаються дискусійними та вимагають подальшого наукового дослідження та практичного вирішення. Одним з таких питань є управління ефективністю виробництва в залежності від географічного місця розташування.

Метою досліджень дипломної магістерської роботи є обґрунтування напрямів удосконалення системи

управління ефективністю виробництва озимої пшениці з врахуванням сучасних тенденцій в конкурентному середовищі та сільськогосподарському виробництві.

Мета дослідження обумовила постановку і шляхи вирішення наступних **завдань**:

- систематизація наукових підходів щодо розуміння поняття «ефективності виробництва»;

- дослідження загальних тенденцій виробництва і реалізації пшениці та факторів впливу на ефективність виробничої діяльності;

- визначення внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності виробництва озимої пшениці в сільськогосподарському підприємстві на основі комплексного підходу дослідження витрат виробництва та запровадженої технології виробництва;

- обґрунтування шляхів удосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці на основі підвищення якості виробленої продукції, раціональності вкладених ресурсів виробництва з метою формування стійких конкурентних переваг.

Об'єктом дослідження дослідження є методичні й прикладні аспекти підвищення економічної ефективності виробництва озимої пшениці в умовах ринкової економіки.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад вдосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці.

Методи дослідження базується на класичній економічній теорії, працях основоположників економічної науки, законодавчих актах, урядових рішеннях, матеріалів органів управління агропромисловим комплексом. В процесі дослідження використовувались такі методи: абстрактно-логічний; графічний; розрахунково-конструктивний; статистико-економічний; системного та порівняльного аналізу, матричні методи стратегічного аналізу та ін.

Достовірність отриманих результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень були матеріали Державної служби статистики України, нормативні акти України, спеціальна економічна література, літературні джерела з агробізнесу, менеджменту в сільському господарстві, статистична інформація сільськогосподарського підприємства, матеріали періодичних видань, довідково-інформаційні матеріали, результати власних спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів дипломної магістерської роботи полягає в теоретично-методичному обґрунтуванні та прикладному опрацюванні управлінського механізму підвищення ефективності виробництва озимої пшениці. А саме:

удосконалено:

- формування механізму підвищення ефективності виробництва озимої пшениці шляхом орієнтації на максимальне використання внутрішнього потенціалу аграрного підприємства та адаптаційного підходу до чинників впливу зовнішнього середовища.

набуло подальшого розвитку:

- систематизовано підходи щодо розуміння поняття «ефективності виробництва», та визначено дане поняття як співвідношення між ресурсами і результатами виробництва, за якого отримують вартісні показники ефективності виробництва

- визначено детермінати системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці;

- виявлені закономірності в якісному рівні організації виробничо-технологічного процесу виробництва зернових культур та здатності конкурувати на цільових ринках;

– сформульовані недоліки в організації процесу виробництва озимої пшениці в конкретному аграрному підприємстві та визначені внутрішньогосподарські резерви підвищення ефективності виробництва озимої пшениці в сільськогосподарському підприємстві на основі комплексного підходу дослідження витрат виробництва та запровадженої технології виробництва;

– обґрунтовано шляхів удосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці на основі підвищення якості виробленої продукції, раціональності вкладених ресурсів виробництва з метою формування стійких конкурентних переваг.

Практичне значення одержаних результатів.

Магістерська робота виконана на замовлення сільськогосподарського підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для підвищення конкурентоспроможності фермерського господарства. Основні положення, найважливіші результати дослідження, висновки та пропозиції автор магістерської роботи доповів на загальних зборах підприємства, що досліджувалося. Результати досліджень опубліковані в збірнику матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 19–20 січня 2018 року), матеріалах IX Міжнародна науково-практична конференція «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» (присвячена пам'яті професора Мазнева Григорія Євтіювича) (м. Харків, 2018 р.) та Матеріалах VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії» (Переяслав-Хмельницький, 31 серпня 2018 р)

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Вона виконана на 108 сторінках комп'ютерного тексту, містить 28 таблиць та 17 рисунків. Список використаних джерел налічує 90 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи управління ефективністю виробництва озимої пшениці» розглянуто: сутність поняття ефективності виробництва, сучасний стан та перспективи виробництва пшениці в Україні, систему показників економічної ефективності виробництва продукції рослинництва та методика їх визначення.

У другому розділі «Характеристика природно-економічних умов і визначення рівня ефективності виробництва озимої пшениці в сільськогосподарському підприємстві Лісостепової зони» здійснено аналіз основних параметрів організаційно-виробничого потенціалу підприємства, проведено оцінку діючої технології вирощування озимої пшениці в підприємстві з розглядом основних моментів організації процесу виробництва та визначено економічну ефективність виробництва озимої пшениці та фактори що на неї впливають

У третьому розділі «Обґрунтування шляхів удосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці» визначені особливості управління витратами виробництва озимої пшениці в сільськогосподарському підприємстві, розглянуто питання управління якістю і конкурентоспроможність озимої пшениці в підприємстві та визначені напрями удосконалення маркетингової стратегії сільськогосподарського підприємства, що досліджувалося та запропоновані напрями удосконалення системи менеджменту.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення аспектів управління ефективністю виробництва озимої пшениці, розглянуто сучасний стан та перспективи виробництва пшениці в Україні та на цій основі сформульовані шляхи удосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці. За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Узагальнюючи результати опрацювання наукової літератури за обраною темою дипломної магістерської роботи та систематизуючи підходи науковців, можемо стверджувати, що економічна ефективність – це таке співвідношення між ресурсами і результатами виробництва, за якого отримують вартісні показники ефективності виробництва. При цьому можливі три варіанти вказаного співвідношення: ресурси і результати виражені у вартісній формі; ресурси – у вартісній, а результати – у натуральній формі; ресурси – у натуральній, а результати – у вартісній формі.

2. Зернове виробництво – це галузь, продукція якої завжди була, є і буде одним з найважливіших джерел багатства будь-якої держави. У світовому землеробстві зернові культури постійно домінували, а зерно й нині залишається найважливішим і стратегічним продуктом сільського господарства. В сучасних ринкових умовах на конкурентоспроможність підприємства впливає велика кількість детермінант внутрішнього та зовнішнього середовища. В свою чергу перша група включає виробничий, інноваційний, фінансовий, управлінський, маркетинговий та кадрові аспекти, а друга – умови цільового ринку, особливості діяльності конкурентів на цьому ринку та побажання споживачів.

3. Підводячи підсумок економічної характеристики діяльності аграрного підприємства, що ґрунтувалися на основних економічних показниках, можна зробити наступні висновки: господарство має вигідне територіальне положення, знаходиться в Лісостеповій зоні, має сприятливі кліматичні умови для вирощування таких сільськогосподарських культур, як зернові культури, цукрові буряки, овочі, олійно-жирові культури; господарству характерне просте відтворення, що вимагає пошуку резервів підвищення ефективності та впровадження інтенсивних агротехнологій. Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових культур. Найбільш рентабельною культурою за період що досліджувався є озима пшениця - з рентабельністю від 13% до 22,97%. Воно не виробляє продукцію тваринництва та не займається переробкою сільськогосподарської. На зміну обсягу реалізації продукції рослинництва факторами впливу є обсяг виробництва продукції та рівень товарності. Обсяг реалізації пшениці фактично в 2017 році були нижчими ніж заплановано, а саме на 31,6 ц. Зниження відбулося за рахунок зменшення обсягу виробництва продукції (19 ц) та зниження рівня товарності (12,6 ц). Рентабельність пшениці в 2017 році знизилась на 8,56 % і основною причиною цього стало зниження ціни реалізації на 30 грн/ц, що спричинило зниження рентабельності на 9,46%.

Досліджено технології вирощування озимої пшениці та запропоновані заходи підвищення ефективності, проаналізовано сучасний стан ринку, що має безпосередній вплив на формування посівної компанії наступного року. деталізовано розглянуто технологію виробництва озимої пшениці та запропоновано технологічну карту з обґрунтуванням всіх агротехнічних заходів. Результати проведеного аналізу переконують у

тому, що при застосуванні запропонованої технології вирощування озимої пшениці, гарно налагодженій техніці, дотриманню агротехнічних вимог та добрій організації роботи в господарстві, використанні засобів хімізації, меліорації, застосуванню добрив, отрутохімікатів і гербіцидів, сортуванню, комплексної механізації та автоматизації виробничих процесів, можна досягти підвищення урожайності. Так при ціні реалізації 3600 грн./т підприємство матиме змогу отримати прибуток на 22770 грн. більше при досягненні врожайності на рівні 60 ц/га, а рівень рентабельності підвищиться з 14,47 % до 24,05%, тобто на 9,58% більше. Річна економія витрат праці становить 239,82 люд.-год, а економія експлуатаційних витрат 10206 грн. Варто відмітити, що при врожайності 45 ц/га за розрахунками господарство втрачає свою рентабельність на 10 %, що пов'язано з залученням в виробничу діяльність більш вартісного посівного матеріалу, ЗЗР мінеральних добрив. Визначені резерви збільшення обсягів виробництва.

В дипломній роботі розраховані необхідні обсяги оборотних коштів для фінансування вирощування сільськогосподарських культур за різних технологій в розрахунку на 1 га посівів. Встановили, що використання вдосконалених технологій дозволяє значно підвищити урожайність культур (в середньому більше ніж у 2 рази при порівнянні інноваційної технології з традиційною), що забезпечить зростання валового збору на підприємстві. В розрахунку прийняті середні ціни реалізації в 2016 року. Всі розрахунки здійсненні на основі технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур.

4. Головним напрямом підвищення конкурентоспроможності фермерського господарства, на нашу думку, є подальша його інтенсифікація на основі інноваційної діяльності. У результаті інноваційної

діяльності створюються необхідні умови щодо зниження витрат на виробництва і, відповідно, одержання прибутку. Для цього необхідний обґрунтований підхід до виробничої, комерційної та управлінської діяльності.

На формування механізму підвищення ефективності виробництва озимої пшениці шляхом орієнтації на максимальне використання внутрішнього потенціалу аграрного підприємства та адаптаційного підходу до чинників впливу зовнішнього середовища впливає велика кількість внутрішніх і зовнішніх чинників, а сам механізм являє собою сукупність форм і джерел підвищення ефективності, принципів, методів, інструментів та важелів впливу на розвиток ресурсного потенціалу аграрних підприємств та вдосконалення технологічного процесу, а також систему управління даними процесами, що має забезпечувати максимізацію ефективності виробничої діяльності та мінімізацію комерційних ризиків.

Даний механізм не є відосбленим та незалежним від господарського механізму всього підприємства. Його формування та функціонування здійснюється в рамках існуючої сукупності форм і методів господарювання, за допомогою яких організовані відносини щодо формування ресурсів та їх використання в межах конкурентних стратегій. Такими стратегіями є: стратегія лідерства на основі низьких витрат; стратегія концентрації на вузькому сегменті або ніші ринку на основі низьких витрат; стратегія концентрації на вузькому сегменті й ніші ринку на основі диференціації; стратегія диференціації або індивідуалізації та стратегія найкращої вартості, що передбачає пропозицію споживачам більшої реальної цінності, чим вартість затрачених ними грошей, шляхом надання вищої якості при нижчій ніж у конкурентів ціні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. *Бездітко А.С.* Фермерські господарства: переваги та недоліки функціонування / А.М.Коцкало, А.С.Бездітко // Економічне зростання: стратегія, напрями і пріоритети: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 19–20 січня 2018 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2018. – Ч. 2. – с. 68-72
2. *Бездітко А.С.* Стан вирощування озимої пшениці в зарубіжних країнах / А.С. Бездітко // IX Міжнародна науково-практична конференція «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» (присвячена пам'яті професора Мазнева Григорія Євтіювича) - Харків: ХНТУСГ, 2018 – С. 51-54
3. *Бездітко А.* Тенденції розвитку сільськогосподарських підприємств / А.Бездітко, О. Журавель, С. Рябенков // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії» // Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2018 р. – с. 20-21

АНОТАЦІЯ

Бездітко А.С. Удосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці.

В дипломній магістерській роботі автором проаналізовано сутність поняття ефективності виробництва. Досліджено сучасний стан та перспективи виробництва пшениці в Україні. Обґрунтовано, що підвищення конкурентоспроможності озимої пшениці вимагає формування необхідної системи управління ефективністю виробництва, що враховуватиме динамізм внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства у гармонійному взаємозв'язку із соціально-економічним, технологічним і природним середовищем. Проаналізовано природно-економічні умови і визначено рівень ефективності виробництва озимої пшениці в аграрному підприємстві та на цій основі обґрунтовано шляхів удосконалення системи управління ефективністю виробництва озимої пшениці на основі підвищення якості виробленої продукції, раціональності вкладених ресурсів виробництва з метою формування стійких конкурентних переваг

Ключові слова: пшениця, сільськогосподарське виробництво, механізм, конкурентоспроможність, технології.

SUMMARY

Bezditco A.S. Improvement of winter wheat production efficiency management system.

In the master's thesis the author analyzes the essence of the notion of production efficiency. The present state and prospects of wheat production in Ukraine are investigated. It is substantiated that increasing the competitiveness of winter wheat requires the formation of the necessary system for managing production efficiency, taking into account the dynamism of the internal and external environment of the

enterprise in a harmonious relationship with the socio-economic, technological and natural environment. The natural and economic conditions have been analyzed and the level of production efficiency of winter wheat in the agrarian enterprise is determined and on this basis the ways of improving the system of management of the production efficiency of winter wheat on the pine increase in the quality of the produced products, the rationality of the inputs of production in order to form stable competitive advantages has been substantiated.

Key words: *wheat, agricultural production, mechanism, competitiveness, technology.*

Комп'ютерний набір і верстка
А.С. Бездітко

Підп. до друку 05.11.2018. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № ___

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.